

sygn. akt VII U 1315/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

11 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu 14 grudnia 2023 r. na rozprawie w W.

sprawy z odwołania A. C.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

1. z 19 czerwca 2023 r., znak (...) (...) (...) 2023

2. z 29 czerwca 2023 r. znak (...) (...)

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu rolniczemu

oddala oba odwołania.

Sygn. akt VII U 1315/23

UZASADNIENIE

A. C. złożyła odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 19 czerwca 2023 r., znak: (...) (...) (...) 2023 w przedmiocie stwierdzenia ustania ubezpieczenia społecznego rolników w okresie 21 października – 31 października 2009 r., zaskarżając decyzję w całości. Odwołująca się wniosła o uwzględnienie odwołania oraz zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że skarżąca od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników (w tym ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu oraz orzeczenie, że w zakresie należności składek nastąpiło przedawienie), ewentualnie, uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy Prezesowi KRUS do ponownego rozniania. Nadto, ubezpieczona wniosła o zasądzenie od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji odwołująca się zarzuciła:

1. naruszenie art. 107 § 3 k.p.c. w zw. z art. 52 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w zw. z art. 123 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez zaniechanie zawarcia w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, w szczególności:

- zaniechanie wskazania, jakie konkretne zlecenie, skarżąca wykonywana w okresie od 21 października do 31 października 2009 r. na czym rzecz i ile wyniosło wynagrodzenie skarżącej z tytułu tego zlecenia za okres nim objęty, tj. za okres 10 dni – ustalenia organu w tym zakresie są niejasne i niepełne;

- zaniechanie wskazania, jakie kryteria z art. 5b nie zostały spełnione w odniesieniu do umowy zlecenia, tj. kiedy obowiązujące minimalne wynagrodzenie za pracę i w jakiej wysokości organ przyjął w celu oceny przesłanek z art. 5b

ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników; powyższe uniemożliwia skarżącej pełna i należyta kontrola prawna i instancyjną zaskarżonej decyzji, bowiem powyższych podstaw skarżąca musi się częściowo domyślać;

2. naruszenie art. 5 b ustawy poprzez jego błędną wykładnię oraz art. 3 a ust. 1 ustawy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, a to wskutek uznania, że wobec zawarcia przez skarżącą umowy zlecenia oraz wykonywania tego zlecenia w okresie 21 października – 31 października 2009 r. oraz osiągnięcia przez skarżącą z tytułu ww. zlecenia przychodu w wysokości 840 zł „w rozliczeniu miesięcznym”, ustało z mocy ustawy ubezpieczenie społeczne rolników skarżącej za okres 21-31 października 2009 r.;

3. naruszenie naczelnych zasad konstytucyjnych oraz zasad postępowania administracyjnego, tj.: zasady zaufania obywatela do państwa i zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP, art. 8 k.p.a., w zw. z art. 52 ust. 1 ustawy), zasady proporcjonalności (art. 31 Konstytucji RP), zasad uwzględnienia w postępowaniu i przy załatwianiu sprawy słusznego interesu jednostki (art. 7 k.p.a.) oraz zasady udzielania informacji faktycznej i prawnej oraz niezbędnej informacji prawnej stronom i uczestnikom postępowania, a co wyraża się w usunięciu skarżącej z ubezpieczenia społeczne rolników w okresie od 21 do 31 października 2009 r. oraz w konsekwencji również od 3 października 2011 r. (na podstawie odrębnie zaskarżonej przez skarżącą decyzji KRUS z 29 czerwca 2023 r. znak (...)(...)), po jedenastu latach prowadzenia przez skarżącą pozarolniczej działalności gospodarczej i opłacania składek z tytułu podlegania ubezpieczeniu w KRUS na tej wyłącznie podstawie, że dwa lata przed rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej skarżącą wykonała jedno zlecenie i osiągnęła z tytułu przychód – 840 zł przekraczający połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego od 1 stycznia 2009 r. o kwotę 202 zł;

4. naruszenie art. 41 b ust. 1 ustawy, polegające na ustaleniu powinności zapłaty przez skarżącą kwoty 63,00 zł wraz z odsetkami za zwłokę z tytułu ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołująca powołała się na orzecznictwo sądowe, wskazujące na potrzebę odstąpienia od rygoryzmu wykładni językowej na rzecz wykładni uwzględniającej zasady proporcjonalności oraz, że usunięcie z ubezpieczenia rolniczego, nie powinno odbywać się przez użycie środków nieproporcjonalnych (odwołanie z 2 sierpnia 2023 r. – k. 4-7 a.s.).

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o umorzenie postępowania w części dotyczącej zobowiązania odwołującej do zapłacenia kwoty 63 zł wraz z należnymi odsetkami za sporny okres, a w pozostałym zakresie, oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy przywołał treść art. 5b ust 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 4 ust. 3 ustawy z 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, wskazując, że zainteresowana w spornym okresie osiągnęła 840 zł, a więc przekroczyła kwotę równą połowę minimalnego wynagrodzenia, które wyniosłoby 638 zł, o 202 zł. Okoliczność ta zgodnie z art. 3a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników skutkowałą wyłączeniem odwołującej z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, tj. od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. W związku ze złożonym odwołaniem, organ rentowy decyzją z 1 września 2023 r. zmienił zaskarżoną decyzję z 19 czerwca 2023 r. w części dotyczącej zobowiązania odwołującej do opłacenia 63,00 zł z należnymi odsetkami w ten sposób, że odstąpił od tego obowiązku, z uwagi na jego wcześniejsze uregulowanie.

Wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. spowodowało przerwanie okresu podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników, co skutkowało tym, że odwołująca nie spełniła warunków art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, tj. nie podlegała nieprzerwanie, przez co najmniej 3 lata ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy przed rozpoczęciem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, które prowadzenie rozpoczęła w dniu 3 października 2011 r. W związku z powyższym organ rentowy na podstawie art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników decyzją z 29 czerwca 2023 r. znak (...)-DU.402.1080.2023 wyłączył odwołującą z ubezpieczenia od 3 października 2011 r., tj. od dnia następującego po

dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu. Od tej decyzji zainteresowana odwołała się do sądu.

Jednocześnie organ rentowy wyjaśnił, że w sytuacji, gdy rolniczy organ rentowy ujawni fakt prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub wykonywania innej pracy rodzącej obowiązek podlegania z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym, to wyklucza to od początku (ex ante) dopuszczalności podlegania wnioskodawcy z mocy ustawy rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie prowadzenia takiej działalności lub zatrudnienia. Powoduje to obowiązek wydania decyzji korygującej z mocą wsteczną bezpodstawnie ustalony wcześniej tytuł rolniczego ubezpieczenia społecznego (tak w wyrok SN z 19 września 2007 r., sygn. III UK 39/07, OSNP 2008/21-22/330) (odpowiedź na odwołanie z 6 września 2023 r. - a.r.).

A. C. 2 sierpnia 2023 r. złożyła również odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 29 czerwca 2023 r., znak (...)(...), wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że skarżąca od 3 października 2011 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników (w tym ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ewentualnie uwzględnienie odwołania oraz uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy Prezesowi KRUS do ponownego rozpoznania. Nadto, ubezpieczona wniosła o zasądzenie od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Odwołanie zarejestrowane pod sygn. akt VII U 1316/23, zaś zarządzeniem z 18 września 2023 r. sprawę tę połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą niniejszą (zarządzenie z 18 września 2023 r. – k. 11 akta VII U 1316/23).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie (odpowiedź organu rentowego – k. 7-9 akta VII U 1316/23).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. C. aktem notarialnym z 1 grudnia 2004 r. Repertorium (...) nabyła gospodarstwo rolne o powierzchni 5,55 ha (k. 5-8 a.r). Z tego tytułu podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 września 2006 r. do 31 grudnia 2006 t. i od 13 września 2008 r. (decyzja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników z 11 marca 2010 r. - k. 45).

Odwołująca się zgłoszona przez płatnika składek (...) w W. w okresie od 21 do 31 października 2009 r. podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i zdrowotnemu z tytułu (...) – osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług (pismo ZUS z 4 stycznia 2024 r. – k. 36 a.s.).

Ubezpieczona 3 października 2011 r. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Decyzją z 20 października 2011 r. o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób rozpoczynających prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej odwołującą zobowiązano do opłacania składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe w podwójnej wysokości od października 2011 r. (decyzja o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób rozpoczynających wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej- k. 66 a.r.). W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą A. C. co roku przedstawiała do organu rentowego zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego. Kwota podatku nie przekraczała kwoty granicznej, w związku z czym odwołująca podlegała nadal ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W złożonym 20 kwietnia 2022 r. wniosku do Centralnej Ewidencji (...) o Działalności Gospodarczej ubezpieczona oświadczyła, że nie przekroczyła kwoty należnego podatku dochodowego od przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok poprzedni (wniosek do (...) k. 111-113). Skutkowało to pozostawieniem odwołującej nadal w ubezpieczeniu społecznemu rolników.

29 maja 2023 r. do KRUS PT w K. wpłynęło pismo ZUS z 25 maja 2023 r., będące odpowiedzią na wniosek KRUS, informujące o okresach podlegania A. C. w ZUS, w tym o:

- podleganiu ubezpieczeniu z tytułu: (...) – osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. oraz

- podleganiu z tytułu: 0540 – osoba niepodlegająca ubezpieczeniom społecznym i podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu od 1 czerwca 2022 r. do 30 listopada 2022 r. oraz od 1 grudnia 2022 r. – opłacająca ubezpieczenie sama za siebie (k. 116).

9 czerwca 2023 r. dodatkowo w odpowiedzi na wniosek organu rentowego wpłynęło kolejne pismo ZUS z 5 czerwca 2023 r., wskazujące, że odwołująca podlegała ubezpieczeniu z tytułu: (...) – osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. Podstawę wymiaru na ubezpieczenia społeczne stanowiła kwota 840 zł (k. 118).

W związku z powzięciem takich informacji zaskarżoną decyzją z 19 czerwca 2023 r., znak (...) (...) (...) 2023, organ rentowy wyłączył odwołującą z ubezpieczenia społecznego rolników od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. (decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników – k. 129 a.r.).

Decyzją z 29 czerwca 2023 r. znak (...) (...) organ rentowy na podstawie art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wyłączył odwołującą z ubezpieczenia od 3 października 2011 r., tj. od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu (decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników - k. 131 a.r.).

W związku ze złożonym odwołaniem, organ rentowy decyzją z 1 września 2023 r. zmienił zaskarżoną decyzję z 19 czerwca 2023 r. w części dotyczącej zobowiązania odwołującej do opłacenia 63,00 zł z należnymi odsetkami w ten sposób, że odstąpił od tego obowiązku, z uwagi na jego wcześniejsze uregulowanie (decyzja zamienna o ustaniu ubezpieczeniu społecznego rolników – k. 137 a.r.).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych odwołującego. Zdaniem sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Wskazać również należy, że na etapie niniejszego postępowania dokumenty te nie były kwestionowane przez strony w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z ich treści należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Co do zasady sąd uznał za wiarygodne zeznania A. C., lecz nie oparł się na nich, bowiem ubezpieczona nie pamiętała okoliczności dotyczących ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym w spornych okresach oraz nie wiedziała kto i na jakiej podstawie zgłosił ją do tego ubezpieczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania A. C. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 19 czerwca 2023 r., znak (...) (...) (...) 2023 oraz z 29 czerwca 2023 r. znak (...) (...) były nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu oraz wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu z mocy ustawy, podlega rolnik, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, prowadzący działalność rolniczą w pozostającym w jego posiadaniu gospodarstwie rolnym, jeżeli rolnik ten nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Stosownie do treści art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

Zgodnie natomiast z art. 5b ust. 1 ww. ustawy, dodanym ustawą z 23 października 2014 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 1831), który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2015 r., rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym

zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.), lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągniany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie z obwieszczeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2009 r. (M.P. nr 55, po. 499) minimalne wynagrodzenie za pracę od 1 stycznia 2009 r. wyniosło 1276 zł.

Odwołująca się wskazywała, że pracowała jako skrzypaczka w orkiestrze i uzyskany przez nią dochód mógł dotyczyć jednego albo dwóch koncertów i nie była świadoma, że może ją to wykluczyć z ubezpieczenia. Odnosząc się do twierdzeń A. C. wskazać należy, że przepisy prawa nie pozwalają, aby uznać, że jednorazowa czynność mogła skutkować przywróceniem odwołującej się statusu osoby ubezpieczonej w okresach wskazanych w odwołaniach. W toku postępowania sąd ustalił, że odwołująca się zgłoszona przez płatnika składek (...), (...)-(...) W., ul. (...), w okresie od 21 do 31 października 2009 r. podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i zdrowotnemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Wskazać należy, że A. C. w spornym okresie osiągnęła dochód w wysokości 840 zł, a więc przekroczyła kwotę równą połowę minimalnego wynagrodzenia, które wyniosłoby 638 zł, o 202,00 zł. Okoliczność ta zgodnie z art. 3a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników skutkowałą wyłączeniem odwołującej z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, tj. od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. W związku ze złożonym odwołaniem, organ rentowy decyzją z 1 września 2023 r. zmienił zaskarżoną decyzję z 19 czerwca 2023 r. w części dotyczącej zobowiązania odwołującej do opłacenia 63 zł z należnymi odsetkami w ten sposób, że odstąpił od tego obowiązku, z uwagi na jego wcześniejsze uregulowanie.

Wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników od 21 października 2009 r. do 31 października 2009 r. spowodowało przerwanie okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, co skutkowało tym, że odwołująca nie spełniła warunków art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, tj. nie podlegała nieprzerwanie, przez co najmniej 3 lata ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy przed rozpoczęciem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, które prowadzenie rozpoczęła 3 października 2011 r. W związku z powyższym, słusznie organ rentowy na podstawie art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników decyzją z 29 czerwca 2023 r. znak (...)(...) wyłączył odwołującą z ubezpieczenia od 3 października 2011 r., tj. od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu.

W związku z powyższym, sąd w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił oba odwołania.